

برگردان اسم‌های خاص سوره‌های مبارکه یوسف و مریم به انگلیسی (مقایسه راهبرد مترجمان فارسی‌زبان و انگلیسی‌زبان)

محبوبه نورا^{*}

۱- استادیار گروه زبان انگلیسی، دانشگاه زابل، زابل، ایران

پذیرش: ۱۴۰۴/۱۱/۰۹

دریافت: ۱۴۰۴/۰۹/۰۱

چکیده

سوره یوسف، داستانی‌ترین سوره قرآن است که در بخش اعظمی از آن آموزه‌های زندگانی حضرت یوسف علیه‌السلام بیان شده است. پژوهش حاضر، با بهره‌گیری از روش توصیفی - تحلیلی در صدد واکاوی و مقایسه راهبرد مترجمان ایرانی و غربی در برگردان اسم‌های خاص سوره‌های یوسف و مریم به انگلیسی است. برای این منظور، نخست اسم‌های خاص این دو سوره مبارکه بر اساس دسته‌بندی والنتین و همکاران (۱۹۹۶)، شناسایی و دسته‌بندی شد و سپس، راهبرد و شیوه برگردان این اسم‌ها بر مبنای مدل فن‌کوبلی (۲۰۰۶) دسته‌بندی و رویکرد مترجمان فارسی‌زبان و انگلیسی‌زبان در انتقال اسم‌های خاص مقایسه گردید. یافته‌های پژوهش موید آن است که کاربرد معادل هم‌تا و مصطلح، شیوه غالب برگردان زیرمقولات مختلف اسم‌های خاص به انگلیسی بوده است. همچنین، گرایش مترجمان فارسی‌زبان به کاربرد معادل‌های انگلیسی مصطلح اسامی خاص عربی، مشابه هم‌تایان انگلیسی‌زبان آنان، بوده است که گویای پیروی آنان از هنجار مقصدگرایی و همسویی با ذائقه زبانی خوانندگان انگلیسی‌زبان است.

واژگان کلیدی: ترجمه قرآن، سوره یوسف، سوره مریم، اسم‌های خاص

۱- مقدمه

۱-۱- بیان مسأله

امروزه، یکی از مشکلات مهم در حوزه ترجمه، ترجمه اسامی خاص است. انتقال جوهره اصلی اسامی خاص در فرهنگ‌های مختلف، کاری چالش‌برانگیز است. اسامی خاص، یکی از مشکلات مهم ترجمه قرآن کریم هستند. در مورد ترجمه اسامی خاص، تاکنون مدل‌های متعددی ارائه شده است (برای نمونه نیومارک^[۱]، ۱۹۸۸؛ ادلمان^[۲]، ۲۰۲۴). با وجود این، هیچیک از مدل‌های پیشنهادی کامل نیستند و در نتیجه، تمام راهبردهای به کار رفته توسط مترجمان را در بر نمی‌گیرند. بنابراین، انتخاب مدل مناسب، پیش‌نیاز مهمی برای کشف راهبردهای مناسب برای ترجمه اسامی خاص محسوب می‌شود.

اهمیت اسم‌های خاص در قرآن کریم بر کسی پوشیده نیست. بدون تردید، قرآن یکی از عمده‌ترین اجزای تمدن اسلامی است و تأثیر آن بر جنبه‌های مختلف فرهنگ جوامع اسلامی مشهود است. بخش مهمی از این تأثیر به دلیل وجود اطلاعات زبانی علمی یا ادبی در قرآن است که اسامی خاص نیز در این میان جایگاهی مهم دارند (طباطبایی لطفی، ۱۳۹۶). این پژوهش، درباره اسامی خاص قرآن در درک بهتر ابعاد تاریخی فرهنگ اسلامی به ما کمک خواهد کرد.

در طول تاریخ مطالعات ترجمه، ترجمه اسامی خاص با یک پرسش اساسی روبرو بوده است: آیا اسامی خاص را ترجمه کنیم یا خیر؟ اگر بله، چگونه؟ اگر نه، چرا؟ به عنوان یک فرض کلی، استدلال شده است که از آنجایی که اسامی خاص به عنوان بخشی از فرهنگ هر زبان و جامعه‌ای در نظر گرفته می‌شوند، به نظر می‌رسد که در برابر ترجمه مقاوم هستند، اگر نگوییم غیرقابل ترجمه.

اسامی خاص را می‌توان به گروه‌های مختلفی طبقه‌بندی کرد:

(الف) برخی قابل ترجمه هستند؛ زیرا معادل‌هایی در زبان مقصد دارند.

(ب) برخی در برابر ترجمه مقاوم هستند؛ زیرا یک بخش از آن ممکن است معادل مصطلحی نداشته باشد و بخش دیگر ممکن است هیچ معادلی در زبان مقصد نداشته باشد.

ج) برخی نیز غیرقابل ترجمه هستند؛ زیرا نمی‌توان هیچ تطابقی بین اسامی خاص در زبان مبدأ و زبان مقصد پیدا کرد (حرّی^[۳]، ۲۰۲۲).

در مورد ترجمه‌پذیری اسامی خاص، دو سؤال چالش‌برانگیز ممکن است مطرح شود: چگونه اسامی خاص از طریق راهبردهای اعمال شده توسط مترجمان به زبان دیگری ترجمه شده‌اند؟

آیا این راهبردها ارتباطی با نوع متن داشته است یا خیر؟

هدف پژوهش جاری، بررسی شیوه‌های برگردان اسامی خاص سوره‌های قرآنی یوسف و مریم است که از داستانی‌ترین سوره‌های قرآن قلمداد می‌شوند و طبعاً فراوانی اسامی خاص به ویژه نام‌های خاص در آن‌ها بالاست. هدف دیگر این پژوهش که متفاوت از مطالعات پیشین است، مقایسه رویکرد مترجمان فارسی‌زبان و انگلیسی‌زبان در برگردان اسامی خاص است.

پژوهش جاری به لحاظ رویکرد کیفی و از حیث شیوه گردآوری داده، مطالعه‌ای-کتابخانه‌ای و پیکره‌محور است. این پژوهش روی بررسی شیوه برگردان اسامی خاص قرآن در دو سوره مبارکه یوسف و مریم متمرکز است. این انتخاب نمونه، هدفمند و به دلیل داستانی بودن این دو سوره و بسامد بالای اسامی خاص (به ویژه نام‌های خاص) در آن‌ها بوده است (کاظم‌زاده و رستمی، ۱۳۹۹).

شش ترجمه انگلیسی قرآن (سه ترجمه از مترجمان فارسی‌زبان و سه ترجمه از مترجمان انگلیسی‌زبان)، به صورت هدفمند و بر اساس دیدگاه مثبت منتقدین و پژوهشگران ترجمه، انتخاب شده‌اند (برای نمونه: مبارکی و بقایی، ۱۳۹۳؛ محمدیگی و همکاران، ۲۰۲۲).

از میان ترجمه‌های مترجمان انگلیسی‌زبان، آثار آربری^[۴] (۲۰۰۷)، سیل^[۵] (۲۰۱۴) و پیکتال^[۶] (۲۰۲۴) و از میان ترجمه‌های مترجمان فارسی‌زبان، آثار نصر^[۷] (۲۰۱۵)، قرائی^[۸] (۲۰۰۵) و سلامی^[۹] (۲۰۱۶) در نمونه پژوهش قرار گرفتند.

نخست اسم‌های خاص سوره‌های مبارکه یوسف و مریم بر اساس دسته‌بندی والتین و همکاران^[۱۰] (۱۹۹۶) گردآوری و مقوله‌بندی شدند. این دسته‌بندی دارای هشت مقوله

به شرح زیر است که البته برخی از این مقولات در قرآن مصداقی نداشته و برخی مقولات جدید از متن قرآن استخراج گردیده که در جداول بخش نتایج درج گردیده است:

- ۱- نام‌های خاص (نام خانوادگی، نام کوچک، لقب و نام‌های مستعار)
- ۲- اسم‌های جغرافیایی (نام شهرها، کشورها، جزایر، دریاچه‌ها، کوه‌ها، رودخانه‌ها و غیره)
- ۳- اسم اشیاء منحصر به فرد (بناهای تاریخی، ساختمان‌ها، کشتی‌ها یا هر شیء منحصر به فرد دیگر)
- ۴- نام حیوانات منحصر به فرد (مثل بنجی)
- ۵- نام مؤسسات و تأسیسات (سینماها، بیمارستان‌ها، هتل‌ها، کتابخانه‌ها، موزه‌ها یا رستوران‌ها)

۶- نام روزنامه‌ها و مجلات

۷- نام کتاب‌ها، قطعات موسیقی، نقاشی‌ها یا مجسمه‌ها

۸- نام رویدادهای منفرد (مثل شب کریسمس)

سپس معادل‌های انگلیسی اسامی خاص، استخراج و شیوه برگردان این اسامی بر اساس دسته‌بندی فن‌کویلی^[۱۱] (۲۰۰۶) مقوله‌بندی گردید. این دسته‌بندی نخستین بار در تحلیل متون ادبیات کودک به کار گرفته شد؛ اما با توجه به همسان بودن ماهیت اسامی خاص و شیوه‌های برگردان آن در انواع مختلف متون، این دسته‌بندی در پژوهش حاضر نیز بکار رفت. در این دسته‌بندی، روش‌های زیر برای برگردان اسم‌های خاص پیشنهاد شده است:

۱- کپی بدون توضیح^[۱۲] (عدم تغییر اسم خاص)

۲- کپی با توضیح

۳- ترانگاری^[۱۳] یا انتقال تک‌واژه‌های اسم خاص

۴- جایگزینی اسم خاص با اسم عام

۵- جایگزینی با واژه هم‌تا در زبان مقصد^[۱۴]

۶- جایگزینی اسم خاص با اسمی مشهور از زبان مبدأ یا یک اسم مشهور جهانی

۷- جایگزینی اسم خاص با یک اسم مشهورتر از زبان مقصد^[۱۵]

۸- جایگزینی اسم خاص با معنای ضمنی آن در زبان مقصد

۹- جایگزینی با اسمی دیگر با بار ضمنی متفاوت

۱۰- حذف بدون توضیح

در نهایت، میزان بکارگیری روش‌های متفاوت برگردان زیرمقولات اسامی خاص بررسی و توصیف شد و رویکرد مترجمان فارسی‌زبان و انگلیسی‌زبان در برگردان این اسامی مقایسه گردید.

۲-۱- سؤالات پژوهش

در این پژوهش، می‌کوشیم به سه پرسش زیر پاسخ دهیم:

۱- کدامیک از انواع اسامی خاص در دو سوره یوسف و مریم بسامد بالاتری داشته‌اند؟

۲- مترجمان از چه شیوه‌هایی در برگردان مقولات مختلف اسامی خاص بهره گرفته‌اند؟

۳- چه تفاوتی میان رویکرد مترجمان فارسی‌زبان و انگلیسی‌زبان در برگردان اسامی

خاص وجود دارد؟

۳-۱- پیشینه پژوهش

در مورد اسم‌های خاص قرآنی و شیوه و راهبرد برگردان این اسم‌ها به زبان‌های دیگر، پژوهش‌های بسیاری انجام شده است. برخی از این مطالعات بر روی ترجمه‌های فارسی قرآن بوده است.

صادقی شالی و اصغری (۱۴۰۱)، راهبردهای برگردان اعلام قرآنی در شش ترجمه فارسی را واکاوی کردند. اسامی خاص، ذیل هفت مجموعه جای داده شدند و با اقتباس از الگوهای مختلف پیشتر ارائه شده، در حوزه ترجمه اسامی خاص، ۱۴ راهبرد- که شماری از آن‌ها ترکیبی هستند- شناسایی گردید. نتایج تحقیق نشان داد که سه راهبرد

اصلی و اول ترجمه‌های شش‌گانه در مواجهه با اسامی خاص عبارتند از: «جایگزینی با اسمی دیگر از زبان مقصد»، «انتقال (بدون تغییر یا با تغییری جزئی)» و «ترجمه». در پژوهشی دیگر، تاج‌آبادی (۱۳۹۸)، چالش‌های برابری اسماء الحسنی در ترجمه‌های فارسی قرآن کریم را بررسی نمود. نتایج پژوهش نشان داد که مترجمان دست کم در ۱۱ مورد، از اصول و مبانی ترجمه تخطی کرده‌اند. برخی از این لغزش‌ها عبارتند از: عدم رعایت نظم و همگونی در ترجمه؛ عدم رعایت اختصار در ترجمه؛ عدم ارائه برابرها برای معادل‌های معمول و قابل فهم؛ حذف بی‌دلیل؛ عدم توجه به یکسان‌سازی ترجمه ساختارهای نحوی مشابه و تعدیل‌های ساختاری نابجا و بیش از اندازه.

برخی از مطالعات قبلی نیز، بر ترجمه‌های انگلیسی قرآن کریم تمرکز داشته‌اند. طباطبایی لطفی (۱۳۹۶)، راهکارهای معادل‌گزینی اسامی خاص قرآنی را در پنج ترجمه انگلیسی قرآن بررسی کرده است. نتایج تحقیق نشان داد که ترتیب استفاده از راهکارها از بیشتر به کمتر به ترتیب عبارتند از: جایگزینی با یک معادل در زبان مقصد، ترجمه اسامی دارای معنای ضمنی خاص، بازتولید آوایی، بازتولید آوایی به همراه توضیح اضافی در متن یا در پانویس و جایگزینی با یک اسم متعارف‌تر در زبان مبدأ یا مقصد.

در یک پژوهش مرتبط دیگر، حرّی (۱۳۹۸)، دشواری ترجمه اسماء الحسنی را با تکیه بر الگوهای رایج در ترجمه انگلیسی اسامی خاص بررسی کرد. یافته‌های پژوهش وی نشان داد، مترجمان نتوانسته‌اند وجوه معنایی رنگارنگ این اسامی را انتقال دهند و عمدتاً از ترجمه معنایی و به طور خاص از جایگزینی با اسمی مشابه، بازگزاری و ترجمه تحت‌اللفظی، در ترجمه اسامی خداوند استفاده کرده‌اند. از این رو، اسماء الحسنی در برگردان به زبان انگلیسی، به سختی ترجمه‌پذیر است.

در پژوهشی مشابه، میرزا سوزنی (۲۰۲۴)، برگردان اسامی خاص در شش ترجمه انگلیسی قرآن کریم را بر اساس الگوی چسترمن بررسی کرد. یافته‌ها نشان داد که همه مترجمان بر سه راهبرد اصلی تکیه داشتند: ترجمه قرضی (انتقال اسم خاص به زبان مقصد بدون تغییر یا توضیح)، نقل به مضمون و کاربرد تعابیر مترادف، اگرچه میزان استفاده از این شیوه‌ها متفاوت

بود. ترجمه قرضی، به عنوان راهبرد پرکاربرد در بین همه مترجمان ظاهر شده، در حالیکه نقل به مضمون به جز در ترجمه‌های صفارزاده و شاکر کمترین کاربرد را داشته است. مرور پیشینه مطالعات انجام‌شده بر روی ترجمه اسامی خاص قرآن، گویای آن است که شمار اندکی از این پژوهش‌ها بر اسامی خاص سوره‌های داستانی قرآن تمرکز داشته‌اند. علاوه بر این، تاکنون رویکرد مترجمان گویش‌ور بومی زبان‌های مختلف در برگردان اسامی خاص قرآنی با یکدیگر مقایسه نشده است. در این پژوهش برآنیم این خلأ پژوهشی را پوشش دهیم.

۲- مبانی نظری پژوهش

اسم خاص، اسمی است که یک موجودیت واحد را نشان می‌دهد و برای اشاره به آن موجودیت بکار می‌رود و از اسم عام متمایز است؛ زیرا اسم عام به طبقه‌ای از موجودیت‌ها (قاره، سیاره، شخص، شرکت)، اشاره می‌کند و ممکن است هنگام اشاره به نمونه‌هایی از یک طبقه خاص (یک قاره، سیاره دیگر، این اشخاص، شرکت ما)، استفاده شود (کلاسن^[۱۶]، ۲۰۲۲). برخی از اسم‌های خاص به صورت جمع ظاهر می‌شوند و سپس به گروه‌هایی از موجودیت‌ها که منحصر به فرد هستند، اشاره می‌کنند. مانند مکتب فرانکفورت که گروهی متشکل از چند فیلسوف خاص است. اسم‌های خاص، همچنین می‌توانند در کاربردهای ثانویه، به عنوان مثال برای توصیف اسم‌ها (مانند «رحمان» و «رحیم») یا در نقش اسم‌های عام، ظاهر شوند (مثل قارون‌های زمان). تعریف دقیق اسم خاص دشوار و تا حد زیادی قراردادی است (لانگندونک^[۱۷]، ۲۰۰۷).

به گفته کاپونه^[۱۸] (۲۰۲۵)، در زبان‌شناسی امروز معمولاً بین اسم‌های خاص و نام‌های خاص تمایز قائل می‌شوند. با این تمایز دقیق، از آنجا که اصطلاح اسم برای دسته‌ای از کلمات منفرد (درخت، زیبایی) استفاده می‌شود، فقط اسم‌های خاص تک‌کلمه، نام خاص هستند: پیترو و آفریقا، هم اسم خاص و هم نام خاص هستند؛ اما پیترو کبیر و آفریقای جنوبی، در حالیکه اسم خاص هستند، نام خاص نیستند. اصطلاح اسم عام برای تقابل با

اسم خاص زیاد استفاده نمی‌شود؛ اما برخی از زبان‌شناسان از آن برای این منظور استفاده کرده‌اند. در حالیکه نام‌های خاص گاهی اوقات صرفاً نام خوانده می‌شوند، این اصطلاح اغلب به طور گسترده‌تری استفاده می‌شود (میگنوت و فیلیپ^[۱۹]، ۲۰۲۲).

اسامی خاص، نقشی محوری در زبان روزمره ایفا می‌کنند و برای عملکرد اجتماعی، حیاتی هستند. نظریه‌های زبان‌شناسی، عصب‌روان‌شناسی و فلسفی اغلب استدلال می‌کنند که نام‌های خاص جایگاه ویژه‌ای در زبان دارند (کلاژیچ و اراموپه^[۲۰]، ۲۰۱۸).

در حالیکه اسم‌های عام و فعل‌ها به ترتیب به دسته‌هایی از اشیاء و رویدادها/حالات اشاره دارند، اسم‌های خاص به موجودیت‌های منحصر به فرد اشاره دارند. گفته می‌شود که اسم‌های خاص، عبارات ارجاعی مستقیم هستند و مانند اسم‌های عام، چیزی را نام نمی‌برند (سمنزا و زتین^[۲۱]، ۱۹۸۹). به عبارت دیگر، اسم‌های خاص فاقد معنایی هستند که اسم‌های عام دارند. از نظر زبان‌شناسی، اسم‌های خاص اغلب از قوانین صرفی-نحوی متفاوتی پیروی می‌کنند (فان لانگندونک^[۲۲]، ۲۰۰۷).

۳- بدنه پژوهش

در این بخش، نمونه‌های مختلف از زیرمقولات اسامی خاص در سوره‌های مبارکه یوسف و مریم ارائه و شیوه برگردان این اسامی در شش ترجمه انگلیسی قرآن بر اساس دسته‌بندی‌های مربوطه بررسی می‌شود.

۱- ﴿إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ (یوسف/۲)

Ar: We have sent it down as an Arabic **Koran**..... (p. 101)

Pick: Lo! We have revealed it, a **Lecture** in Arabic..... (p. 104)

Sale: The **perspicacious Book** We have sent down in the Arabic tongue..... (p. 169)

Gha: Indeed We have sent it down as an Arabic **Qur'an** (p. 321)

Nasr: Truly We sent it down as an Arabic **Quran**..... (p. 591)

Sal: Surely, We have revealed it as an Arabic **Qur'an** (p. 172)

در نمونه بالا، اسم خاص «قرآن» در اشاره به کتاب مقدس مسلمانان بکار رفته است. پیکتال، اسم خاص «قرآن» را با اسم lecture (به مفهوم سخنرانی) که بار ضمنی متفاوتی دارد، جایگزین کرده است. جورج سیل، اسم خاص را به اسم عام Book برگردانده و چهار مترجم دیگر، اسم مذکور را بدون توضیح، کپی کرده‌اند.

۲- ﴿إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ﴾ (یوسف/۴)

Ar: When **Joseph** said to his father, 'Father, I saw eleven stars, and the **sun** and the **moon**; I saw them bowing down before me (p. 101)

Pick: When **Joseph** said unto his father: O my father! Lo! I saw in a dream eleven planets and the **sun** and the **moon**, I saw them prostrating themselves unto me (p. 104)

Sale: When **Joseph** said unto His father, O my father, verily I saw in my dream eleven stars, and the **sun** and the **moon**; I say them make obeisance unto me (p. 170)

Gha: When **Joseph** said to his father, Father! I saw eleven planets, and the **sun** and the **moon**: I saw them prostrating themselves before me (pp. 321-322)

Nasr: When **Joseph** said unto his father, "O my father, truly I have seen eleven stars, and the **sun** and the **moon**. I saw them prostrating before me." (pp. 591-592)

Sal: When **Joseph** said to his father, "My father, I dreamed of eleven stars and the **sun** and the **moon**; I saw them bowing down before me," (p. 172)

در نمونه بالا، اسم «یوسف» که برای پیامبر خدا بکار رفته در هر شش ترجمه به Joseph که واژه هم‌تا در زبان مقصد است، برگردان شده است. اسامی خاص «الشمس» و «القمر» به اشیاء (ستاره و سیاره) اشاره دارند که در هر شش ترجمه به نزدیک‌ترین معادل ممکن، یعنی sun و moon برگردان شده‌اند.

۳- ﴿قَالَ يَا بُنَيَّ لَا تَقْصُصْ رُؤْيَاكَ عَلَى إِخْوَتِكَ فَيَكِيدُوا لَكَ كَيْدًا إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوٌّ مُبِينٌ﴾ (یوسف/۵)

Ar: ...Surely **Satan** is to man a manifest enemy (p. 101)

Pick:Lo! **Satan** is for man an open foe (p. 104)

Sale: for the **devil** is a professed enemy unto man (p. 170)

Gha: ... **Satan** is indeed man's manifest enemy (p. 322)

Nasr: Surely **Satan** is a manifest enemy unto man (p. 592)

Sal: Surely, **Satan** is to man a manifest foe.” (p. 172)

در نمونه بالا، اسم خاص «شیطان» به احدی از جنیان اشاره دارد. جورج سیل، این اسم را به اسمی دیگر با بار ضمنی متفاوت (devil) ترجمه کرده است. در پنج ترجمه دیگر، اسم خاص به واژه همتای Satan برگردان شده است.

۴- ﴿وَكَذَلِكَ يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ وَيُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَعَلَى آلِ يَعْقُوبَ كَمَا أَتَمَّهَا عَلَى أَبَوَيْكَ مِنْ قَبْلُ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ إِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ (یوسف/۶)

Ar:and perfect His blessing upon thee and upon the House of **Jacob**, as He perfected it formerly on thy fathers **Abraham** and **Isaac**; surely thy **Lord** is All-knowing, All-wise (p. 101)

Pick: and will perfect His grace upon thee and upon the family of **Jacob** as He perfected it upon thy forefathers, **Abraham** and **Isaac**. Lo! thy **Lord** is Knower, Wise (p. 104)

Sale: o and he shall accomplish his favor upon thee and upon the family of Jacob, as he hath formerly accomplished it upon thy fathers **Abraham** and **Isaac**; for thy **LORD** is knowing and wise (p. 173)

Gha: and complete His blessing upon you and upon the house of **Jacob**, just as He completed it earlier for your fathers, **Abraham** and **Isaac**. Your **Lord** is indeed all-knowing, all-wise (p. 322)

Nasr: Thus shall thy Lord choose thee, and teach thee the interpretation of events, and complete His Blessing upon thee, and upon the House of **Jacob**, just as He completed it upon thy forefathers, **Abraham** and **Isaac**. Truly thy **Lord** is Knowing, Wise.” (p. 592)

Sal: and perfects His blessings upon you and upon the Household of Jacob just as He had perfected it earlier upon your two forefathers, **Abraham** and **Isaac**. Lo, your **Lord** is the Most Knowing, the Most Wise (p. 172)

در نمونه بالا، اسم خاص «یعقوب» که به یکی از انبیای الهی اشاره دارد، در هر شش ترجمه به معادل همتا و شناخته شده این اسم در انگلیسی، یعنی Jacob برگردان شده است. همین روش در برگردان اسم‌های خاص «ابراهیم» و «اسحاق» نیز بکار گرفته شده و هر شش مترجم، دو اسم مذکور را به Abraham و Isaac برگردانده‌اند. از سوی دیگر، اسم خاص «رب» به Lord برگردان شده که واژه‌ای با معنای ضمنی متفاوت است.

۵- ﴿وَقَالَ الَّذِي اشْتَرَاهُ مِنْ مِصْرَ لِامْرَأَتِهِ أَكْرِمِي مَثْوَاهُ عَسَىٰ أَنْ يَنْفَعَنَا أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا وَكَذَلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ وَلِنُعَلِّمَهُ مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ وَاللَّهُ غَالِبٌ عَلَىٰ أَمْرِهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ (یوسف/۲۱)

Ar: He that bought him, being of **Egypt**, said to his wife.... (p. 102)

Pick: And he of **Egypt** who purchased him said unto his wife..... (p. 105)

Sale: And the **Egyptian** who bought him said to his wife..... (p. 174)

Gha: The man from **Egypt** who had bought him said to his wife..... (p. 324)

Nasr: The man from **Egypt** who bought him said unto his wife..... (p. 597).

Sal: The **Egyptian** man who had bought him, said to his wife..... (p. 173)

در نمونه بالا، اسم خاص «مصر» در اشاره به کشور آفریقایی بکار رفته است. هر شش مترجم، اسم مذکور را به معادل همتای انگلیسی آن یعنی Egypt یا Egyptian برگردانده‌اند.

۶- ﴿فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ أَرْسَلَتْ إِلَيْهِنَّ وَأَعْتَدَتْ لَهُنَّ مُتَكًا وَآتَتْ كُلَّ وَاحِدَةٍ مِّنْهُنَّ سِكِّينًا وَقَالَتِ اخْرُجْ عَلَيْهِنَّ فَلَمَّا رَأَيْنَهُ أَكْبَرْنَهُ وَقَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ وَقُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا هَذَا بَشَرًا إِنْ هَذَا إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ﴾ (یوسف/۳۱)

Ar: 'God save us! This is no mortal; he is no other but a noble angel.'! (p. 103)

Pick: **Allah** Blameless! This is no a human being. This is not other than some gracious angel (p. 105)

Sale: O **GOD**! this is not a mortal; he is no other than an angel, deserving the highest respect (p. 31)

Gha: 'Good **heavens**! This is not a human being! This is but a noble angel!' (p. 326)

Nasr: “**God** be praised! ?This is no human being. This is naught but a noble angel!”(pp. 599-600)

Sal: “**God** save us! This is no mortal but a noble angel.” (p. 174)

در این نمونه، اسم خاص «الله» در اشاره به خدای یکتا در ادیان ابراهیمی بکار رفته است. مترجمان انگلیسی در برگردان این اسم روش‌های متفاوتی داشته‌اند. پیکتال، اسم «الله» را بدون توضیح کپی کرده به Allah برگردان کرده است. آربری، سیل، نصر و سلامی، واژه عام (God) را بکار برده‌اند و قرائی، اسم خاص را با معنای ضمنی آن (heavens) جایگزین کرده است.

۷- ﴿ذِكْرُ رَحْمَتِ رَبِّكَ عَبْدَهُ زَكَرِيَّا﴾ (مریم/۲)

Ar: The mention of thy Lord’s mercy unto His servant **Zachariah** (p. 133)

Pick: A mention of the mercy of thy Lord unto His servant **Zachariah** (p. 138)

Sale: A COMMEMORATION of the mercy of thy LORD towards his servant **Zacharia** (p. 231)

Gha: [This is] an account 2 of your Lord’s mercy on His servant, **Zechariah** (p. 423)

Nasr: A reminder of the Mercy of thy Lord unto His servant, **Zachariah** (p. 765)

Sal: This is] an account of your Lord’s mercy to His servant **Zachariah** (p. 227)

در این نمونه، اسم خاص «زکریا» در توصیف یکی از انبیای قوم بنی اسرائیل بکار رفته است. هر شش مترجم، اسم خاص را بدون درج توضیح، کپی کرده و واژه Zachariah را عیناً در انگلیسی بکار برده‌اند.

۸- ﴿وَادْكُرْ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ إِذِ اتَّخَذَتْ مِنْ أَهْلِهَا مَكَانًا شَرْقِيًّا﴾ (مریم/۱۶)

Ar: And mention in the Book **Mary** when she withdrew from her people to an eastern place..... (pp. 132-133)

Pick: And make mention of **Mary** in the Scripture..... (p. 139)

Sale: And remember in the book of the Koran the story of **Mary**....(p. 232)

Gha: And mention in the Book **Mary**.... (pp. 424-425)

Nasr: And remember **Mary** in the Book..... (p. 768) (p. 228)

Sal: [Prophet], make mention of **Mary** in the Qur'an when she withdrew from her people into a place in the east (p. 228)

در نمونه بالا، اسم خاص «مریم» در توصیف مادر حضرت عیسی (ع) بکار رفته است.
هر شش مترجم، اسم مذکور را به معادل هم‌تا و مصطلح انگلیسی این اسم، یعنی Mary برگردانده‌اند.

۹- ﴿يَا أُخْتَ هَارُونَ مَا كَانَ أَبُوكَ امْرَأَ سَوْءٍ وَمَا كَانَتْ أُمُّكَ بَغِيًّا﴾ (مریم/۲۸)

Ar: Sister of **Aaron**, thy father was not a wicked man, nor was thy mother a woman unchaste (p. 134)

Pick: O sister of **Aaron**! Thy father was not a wicked man nor was thy mother a harlot (p. 139)

Sale: O sister of **Aaron**, thy father was not a bad man, neither was thy mother a harlot (p. 233)

Gha: O sister of **Aaron** [’s lineage]! Your father was not an evil man, nor was your mother unchaste.’ (p. 426)

Nasr: O sister of **Aaron**! Thy father was not an evil man, nor was thy mother unchaste (p. 771)

Sal: O sister of **Aaron**, your father was not a wicked man nor was your mother unchaste.” (p. 229)

در این نمونه، اسم خاص «هارون» در وصف برادر حضرت موسی (ع) بکار رفته است. هر شش مترجم، معادل مصطلح اسم مذکور یعنی Aaron را بکار برده‌اند.

۱۰- ﴿قَالَ إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ آتَانِيَ الْكِتَابَ وَجَعَلَنِي نَبِيًّا﴾ (مریم/۳۰)

Ar: He said, ‘Lo, I am **God**’s servant..... (p. 134)

Pick: He spoke: Lo! I am the slave of **Allah**.... (p. 139)

Sale: Whereupon the child said, Verily I am the servant of **GOD**..... (p. 233)

Gha: He said, ‘Indeed I am a servant of **Allah**! (p. 426)

Nasr: He said, “Truly I am a servant of **God**. (p. 771)

Sal: The child cried out, “Lo, I am a servant of **God**. (p. 229)

در این نمونه، نام جلاله «الله» در ترجمه‌های آربری، سیل، نصر و سلامی به God برگردان شده است. این چهار مترجم، اسم خاص عربی را به اسم عام انگلیسی برگردانده‌اند. در مقابل، پیکتال و قرائی اسم جلاله خداوند را کپی کرده و به Allah برگردانده‌اند.

۱۱- ﴿ذَلِكَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ قَوْلَ الْحَقِّ الَّذِي فِيهِ يَمْتَرُونَ﴾ (مریم/۳۴)

Ar: That is **Jesus**, son of Mary, in word of truth, concerning which they are doubting (p. 134)

Pick: Such was **Jesus**, son of Mary: [this is] a statement of the truth concerning which they doubt (p. 139)

Sale: This was **JESUS**, the son of Mary; the Word of truth, concerning whom they doubt (p. 233)

Gha: That is **Jesus**, son of Mary, a Word of the Real concerning whom they are in doubt (pp. 426-427)

Nasr: That is **Jesus** son of Mary—a statement of the truth, which they doubt (p. 773)

Sal: Such is **Jesus**, the son of Mary and this is an enunciation of the truth as to what they doubt (p. 229)

در نمونه بالا، نام «عیسی» در اشاره به پیامبر خدا بکار رفته است. هر شش مترجم، اسم مذکور را به معادل هم‌تا و مصطلح انگلیسی آن، یعنی Jesus برگردانده‌اند.

۱۲- ﴿وَادْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا﴾ (مریم/۴۱)

Ar: And mention in the Book **Abraham**... (p. 134)

Pick: And make mention [O Muhammad] in the Scripture of **Abraham**. (p. 140)

Sale: And remember **Abraham** in the book of the Koran.... (p. 234)

Gha: And mention in the Book **Abraham**. (p. 427)

Nasr: And remember **Abraham** in the Book (pp. 774-775)

Sal: [Prophet], mention **Abraham** in the Qur'an. (p. 230)

در این نمونه، اسم خاص «ابراهیم» در اشاره به پیامبر خدا بکار رفته است. هر شش مترجم، اسم مذکور را به معادل همتای انگلیسی آن، یعنی Abraham برگردانده‌اند.

۱۳- ﴿يَا أَبَتِ لَا تَعْبُدِ الشَّيْطَانَ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلرَّحْمَنِ عَصِيًّا﴾ (مریم/۴۴)

Ar: Father, serve not **Satan**..... (p. 134)

Pick: O my father! Serve not the **devil**. (p. 140)

Sale: O my father, serve not **Satan**..... (p. 234)

Gha: Father! Do not worship **Satan**..... (p. 428)

Nasr: O my father! Worship not **Satan**..... (p. 775)

Sal: "O father, do not worship **Satan**..... (p. 230)

در نمونه بالا، اسم خاص «شیطان» در اشاره به ابلیس بکار رفته است. پیکتال، اسم مذکور را با اسمی دیگر با بار ضمنی متفاوت، یعنی devil ترجمه کرده است. در حالیکه پنج مترجم دیگر، اسم خاص «شیطان» را به معادل همتای انگلیسی آن، یعنی Satan برگردانده‌اند.

۱۴- ﴿وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مُوسَى إِنَّهُ كَانَ مُخْلَصًا وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا﴾ (مریم/۵۱)

Ar: And mention in the Book **Moses**.... (p. 135)

Pick: And make mention in the Scripture of **Moses**..... (p. 140)

Sale: And remember **Moses** in the book of the Koran.....(p. 234)

Gha: And mention in the Book **Moses**. (p. 429)

Nasr: And remember **Moses** in the Book. (p. 777)

Sal: Mention **Moses** in the Scripture. (p. 230)

در این نمونه، اسم خاص «موسی» در مورد پیامبر قوم یهود بکار رفته است. هر شش مترجم، اسم مذکور را به معادل انگلیسی همتا و مصطلح Moses برگردانده‌اند.

۱۵- ﴿وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا﴾ (مریم/۵۴)

Ar: And mention in the Book **Ishmael**..... (p. 135)

Pick: And make mention in the Scripture of **Ishmael**..... (p. 140)

Sale: Remember also **Ismael** in the same book..... (p. 234)

Gha: And mention in the Book **Ishmael**. (p. 54)

Nasr: And remember **Ishmael** in the Book..... (p. 778)

Sal: And mention **Ishmael** in the Scripture..... (p. 230)

در این نمونه، اسم خاص «اسماعیل» بکار رفته است. جورج سیل، این اسم خاص را کپی کرده و به Ismael برگردانده است. دیگر مترجمان، اسم مذکور را به معادل انگلیسی همتای آن، یعنی Ishmael برگردانده‌اند.

۱۶- ﴿وَإِذْ كُتِبَ فِي الْكِتَابِ إِدْرِيسُ إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا﴾ (مریم/۵۶)

Ar: And mention in the Book **Idris**; he was a true man, a Prophet (p. 135)

Pick: And make mention in the Scripture of **Idris**. Lo! he was a saint, a prophet (p. 140)

Sale: And remember **Edris** in the same book; for he was a just person, and a prophet (p. 234)

Gha: And mention in the Book **Idris**. Indeed he was a truthful one, a prophet (p. 429)

Nasr: And remember **Idris** in the Book. Verily he was truthful, a prophet (p. 779)

Sal: And mention **Idris** in the Scripture. Surely, he was a true man and a prophet (p. 230)

در این نمونه، اسم خاص «ادریس» در مورد حضرت ادريس نبی خدا بکار رفته است. جورج سیل، این اسم را کپی کرده و به Edris برگردانده است. پنج مترجم دیگر، اسم مذکور را به معادل همتای انگلیسی آن، یعنی Idris برگردانده‌اند.

۱۷- ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ مِنْ ذُرِّيَّةِ آدَمَ وَمِمَّنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ وَمِنْ ذُرِّيَّةِ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْرَائِيلَ وَمِمَّنْ هَدَيْنَا وَاجْتَبَيْنَا إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُ الرَّحْمَنِ خَرُّوا سُجَّدًا وَبُكِيًّا﴾ (مریم/۵۸)

Ar: These are they whom God has blessed among the Prophets of the seed of Adam, and of those We bore with **Noah**, and of the seed of Abraham and **Israel**, and of those We guided and chose. (p. 135).

Pick: These are they unto whom Allah showed favour from among the prophets, of the seed of Adam and of those whom We carried [in the ship] with **Noah**, and of the seed of Abraham and **Israel**, and from among those whom (p. 141)

Sale: These are they unto whom GOD hath been bounteous, of the prophets of the posterity of Adam, and of those whom we carried in the ark with **Noah**; and of the posterity of Abraham, and of **Israel**, and of those whom we have directed and chosen. (p. 234)

Gha: They are the ones whom Allah has blessed from among the prophets of Adam's progeny, and from [the progeny of] those We carried with **Noah**, and from among the progeny of Abraham and **Israel**, and from among those (p. 429)

Nasr: They are those whom God has blessed among the prophets of the progeny of Adam, and of those whom We carried with **Noah**, and of the progeny of Abraham and **Israel**, and of those whom We guided and chose. (pp. 779-780)

Sal: These were the prophets that God blessed from the seed of Adam, and of those We bore with **Noah**, and of the seed of Abraham and **Israel**, and of those We guided and chose. (pp. 230-231)

در نمونه بالا، دو اسم خاص «نوح» و «اسرائیل» به ترتیب برای اشاره به پیامبر خدا و تبار بنی اسرائیل بکار رفته‌اند. هر شش مترجم، اسامی مذکور را به اسم‌های انگلیسی همتای آن، یعنی Noah و Israel برگردانده‌اند.

۱۸- ﴿إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ شَيْئًا﴾ (مریم/۶۰)

Ar: they shall enter **Paradise**, and they shall not be wronged anything (p. 135)

Pick: Such will enter the **Garden**, and they will not be wronged in aught (P. 141)

Sale: these shall enter **paradise**, and they shall not in the least be wronged (p. 235)

Gha: Such will enter **paradise**, and they will not be wronged in the least (p. 430)

Nasr: It is they who shall enter the **Garden**, and they shall not be wronged in the least: (p. 780)

Sal: But those who repent, have faith and do righteous deeds will enter **Paradise** and will not be wronged at all (p. 231)

در نمونه بالا، اسم خاص «الجنة» در وصف بهشت بکار رفته است. آربری، سیل، قرائی و سلامی، اسم مذکور را به معادل همتای آن یعنی paradise برگردانده‌اند. در مقابل، پیکتال و نصر، اسم «الجنة» را به اسم عام Garden ترجمه کرده‌اند.

۱۹- ﴿رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَاعْبُدْهُ وَاصْطَبِرْ لِعِبَادَتِهِ هَلْ تَعْلَمُ لَهُ سَمِيًّا﴾ (مریم/۶۵)

Ar: Lord He of the heavens and **earth** and all that is between them (p. 135)

Pick: Lord of the heavens and the **earth** and all that is between them! (p. 141)

Sale: He is the LORD of heaven and **earth**, and of whatsoever is between them.... (p. 235)

Gha: The Lord of the heavens and the **earth** and whatever is between them. (p. 430)

Nasr: the Lord of the heavens and the **earth** and whatsoever is between them. (p. 781)

Sal: He is the Lord of the heavens and **earth** and all that is in between. (p. 231)

در این نمونه، اسم خاص «الارض» در مورد سیاره زمین بکار رفته است. هر شش مترجم، اسم مذکور را به معادل همتای انگلیسی آن، یعنی earth برگردانده‌اند.

۲۰- ﴿وَنَسُوقُ الْمُجْرِمِينَ إِلَىٰ جَهَنَّمَ وَرُودًا﴾ (مریم/۸۶)

Ar: and drive the evildoers into **Gehenna** herding (p. 136)

Pick: And drive the guilty unto **hell**, a weary herd (p. 142)

Sale: but we will drive the wicked into **hell** (p. 236)

Gha: and drive the guilty as a thirsty herd towards **hell** (p. 433)

Nasr: and We shall drive the guilty into **Hell** as a thirsty herd (p. 785)

Sal: and We will drive the sinners to **Hell** like a thirsty herd to water (p. 232)

در این نمونه، اسم خاص «جهنم» در مورد دوزخ بکار رفته است. آربری، اسم جهنم را به شیوه ترانگاری به Gehenna برگردانده است؛ در حالیکه پنج مترجم دیگر، اسم مذکور را بازتولید کرده و به معادل انگلیسی مصطلح hell برگردانده‌اند.

۲۱- ﴿رَبِّ قَدْ آتَيْتَنِي مِنَ الْمُلْكِ وَعَلَّمْتَنِي مَا تَأْوِيلُ الْأَحَادِيثِ فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

أَنْتَ وَلِيِّي فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَأَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ﴾ (مریم/۱۰۱)

Ar: O my Lord, Thou hast given me to rule, and Thou hast taught me the interpretation of tales. O Thou, the Originator of the heavens and earth, Thou art my Protector in **this world** and **the next**. O receive me to Thee in true submission, and join me with the righteous. (p. 107)

Pick: O my Lord! Thou hast given me [something] of sovereignty and hast taught me [something] of the interpretation of events - Creator of the heavens and the earth! Thou art my Protecting Guardian in **the world** and the **Hereafter**. Make me to die muslim [unto Thee], and join me to the righteous (p. 97)

Sale: O LORD, thou hast given me a part of the kingdom, and hast taught me the interpretation of dark sayings. The Creator of heaven and earth! thou art my protector in **this world**, and in **that which is to come**: make me to die a Moslem, and join me with the righteous (p. 184)

Gha: 'My Lord! You have granted me a share in the kingdom, and taught me the interpretation of dreams. Originato of the heavens and earth! You are my guardian in **this world** and the **Hereafter**! Let my death be in submission [to You], and unite me with the Righteous.' (p. 338)

Nasr: My Lord! Thou hast given me something of sovereignty, and taught me the interpretation of events Originator of the heavens and the earth! Thou art my Protector in **this world** and in the **Hereafter**! Take me as a submitter unto Thyself, and admit me to the company of the righteous (p. 612)".

Sal: "Lord, You have given me authority and have taught me how to interpret sayings. O Originator of the heaven and earth, You are my protector in **this world** and the **Hereafter**. Receive me to die in submission to You and admit me among the righteous! (p. 180)

در نمونه بالا، برای دو اسم خاص «دنیا» و «آخرت»، هر شش مترجم، واژه «دنیا» را به معادل همتای آن، یعنی world برگردانده‌اند. در برگردان واژه «آخرت»، چهار مترجم از معادل همتای Hereafter بهره گرفته‌اند و دو مترجم دیگر معنای آخرت را نقل کرده‌اند.

۲۲- ﴿فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ مِنَ الْمِحْرَابِ فَأَوْحَىٰ إِلَيْهِمْ أَن سَبِّحُوا بُكْرَةً وَعَشِيًّا﴾ (مریم/۱۱)

Ar: So he came forth unto his people from the Sanctuary, then he made signal to them, Give you glory at **dawn** and **evening** (p. 133)

Pick: Then he came forth unto his people from the sanctuary, and signified to them: Glorify your Lord at **break of day** and **fall of night** (p. 138)

Sale: And he went forth unto his people, from the chamber, and he made signs unto them, as if he should say, Praise ye God in the **morning** and in the **evening** (p. 231)

Gha: So he emerged before his people from the Temple and signaled to them that they should glorify [Allah] **morning** and **evening** (p. 424)

Nasr: o he came forth from the sanctuary unto his people, and signaled to them that they should glorify **morning** and **evening** (p. 767)

Sal: So he stepped out from his sanctuary to his people and signified to them to glorify God **morning** and **evening** (p. 2297).”

در نمونه بالا، دو واژه «بکره» و «عشیا» به اوقات شبانه‌روز اشاره دارند. هر شش مترجم، دو اسم خاص یادشده را به معادل‌های مصطلح و همتای آن، مانند morning و evening برگردانده‌اند.

۲۳- ﴿وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ إِذِ اتَّيَدَتْ مِنْ أَهْلِهَا مَكَانًا شَرْقِيًّا﴾ (مریم/۱۶)

Ar: And mention in the Book Mary when she withdrew from her people to an **eastern** place (p. 133)

Pick: And make mention of Mary in the Scripture, when she had withdrawn from her people to a chamber looking **East**, (p. 139)

Sale: And remember in the book of the Koran the story of Mary; when she retired from her family to a place towards the **east** (p. 232)

Gha: And mention in the Book Mary, when she withdrew from her family to an **easterly** place (pp. 424-5)

Nasr: And remember Mary in the Book, when she withdrew from her family to an **eastern** place (p. 768)

Sal: [Prophet], make mention of Mary in the Qur'an when she withdrew from her people into a place in the east (p. 228)

در نمونه بالا، واژه «شرقی» به یک جهت خاص جغرافیایی اشاره دارد که در هر شش ترجمه انگلیسی به معادل همتای east برگردانده شده است.

۲۴- ﴿وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنْتُ وَأَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ مَا دُمْتُ حَيًّا﴾ (مریم/۳۱)

Ar: Blessed He has made me, wherever I may be; and He has enjoined me to **pray**, and to give the **alms**, so long as I live (p. 134)

Pick: And hath made me blessed wheresoever I may be, and hath enjoined upon me **prayer** and **almsgiving** so long as I remain alive (p. 139)

Sale: And he hath made me blessed, wheresoever I shall be; and hath commanded me to observe **prayer**, and to give **alms**, so long as I shall live (p. 233)

Gha: He has made me blessed, wherever I may be, and He has enjoined me to [maintain] the **prayer** and to [pay] the **zakat** as long as I live (p. 426)

Nasr: He has made me blessed wheresoever I may be, and has enjoined upon me prayer and almsgiving so long as I live (pp 771-2)

Sal: and blessed me wherever I might be. And He has enjoined me to **pray** and give **alms** as long as I live (p. 229)

در این نمونه، دو لفظ «الصلاه» و «الزكاة» به مناسک دینی اشاره دارند که در هر شش ترجمه انگلیسی به معادل همتای pray و alms برگردان شده‌اند.

۲۵- ﴿وَنَادَيْنَاهُ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ الْأَيْمَنِ وَقَرَّبْنَاهُ نَجِيًّا﴾ (مریم/۵۲)

Ar: We called to him from the right side Of the **Mount**, and We brought him near in communion (p. 135)

Pick: We called him from the right slope of the **Mount**, and brought him nigh in communion (p. 140)

Sale: And we called unto him from the right side of Mount **Sinai**, and caused him to draw near, and to discourse privately with us (p. 234)

Gha: We called him from the right side of the **Mount** and We drew him near for confidential discourse (p. 429)

Nasr: We called out to him from the right side of the **Mount**, and drew him nigh in intimate discourse (pp. 777-8)

Sal: We called to him from the right side of the **mountain** and drew him more proximate to Us in secret communion (p. 230)

در نمونه بالا، واژه «طور» به یک کوه خاص اشاره دارد. پنج نفر از مترجمان، این اسم را به اسم عام **mount** یا **mountain** برگردانده‌اند. اما جورج سیل، آن را به واژه آشنای Sinai ترجمه کرده است.

۲۶- ﴿جَنَّاتٍ عَذْنٍ الَّتِي وَعَدَ الرَّحْمَنُ عِبَادَهُ بِالْغَيْبِ إِنَّهُ كَانَ وَعْدُهُ مَأْتِيًا﴾ (مریم/۶۱)

Ar: Gardens of **Eden** that the All-merciful promised His servants in the Unseen; His promise is ever performed (p. 135)

Pick: Gardens of **Eden**, which the Beneficent hath promised to His slaves in the unseen. Lo! His promise is ever sure of fulfilment (p. 141)

Sale: gardens of **perpetual abode** shall be their reward, which the Merciful hath promised unto his servants, as an object of faith; for his promise will surely come to be fulfilled (p. 234)

Gha: Gardens of **Eden** promised by the All-beneficent to His servants, [while they were still] unseen Indeed His promise is bound to come to pass (p. 430)

Nasr: Gardens of **Eden**, those which the Compassionate promised His servants in the Unseen. Verily His Promise shall come to pass (p. 780)

Sal: theirs will be Gardens of **Eden** the Most Merciful Lord has promised to His servants in the Unseen. Lo, His promise will be fulfilled (p. 231)

در نمونه بالا، اسم خاص «عدن» به بهشت اشاره دارد. پنج نفر از مترجمان، این اسم را به معادل همتای آن یعنی **Eden** برگردانده‌اند که قدری متفاوت از واژه عربی «عدن» (با فتحه عین) است. جورج سیل، این واژه را به معنای آن (قرارگاه همیشگی) ترجمه کرده است.

۲۷- وَكُلُّهُمْ آتِيهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَرْدًا (مریم/۹۵)

Ar: Every one of them shall come to Him upon the Day of **Resurrection**, all alone (p. 136)

Pick: And each one of them will come unto Him on the Day of **Resurrection**, alone (p. 142)

Sale: and they shall all come unto him on the day of **resurrection**, destitute both of helpers and followers (p. 237)

Gha: and each of them will come to Him alone on the Day of **Resurrection** (p. 433).

Nasr: And each of them shall come unto Him on the Day of **Resurrection**, alone (p. 786)

Sal: On the Day of **Decision**, each one of them will come to Him all alone (p. 232)

در نمونه بالا، واژه «قیامه» به رخدادی در آینده اشاره دارد. پنج نفر از مترجمان، این اسم را به معادل همتای آن یعنی resurrection برگردانده‌اند. اما سلامی، معادلی با بار ضمنی متفاوت (روز تصمیم) را بکار برده است.

۲۸- ﴿وَقَالَ الْمَلِكُ إِنِّي أَرَىٰ سَنَعُ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَنَعٌ عَبَثٌ وَسَنَعٌ سُتَبَلَاتٍ خُضِرَ وَأُخَرَ يَابِسَاتٍ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ أَفْتُونِي فِي رُؤْيَايَ إِن كُنْتُمْ لِلرُّؤْيَا تَعْبُرُونَ﴾ (مریم/۴۳)

Ar: My **counsellors**, pronounce to me upon my dream, if you are expounders of dreams (p. 103)

Pick: O **notables**! Expound for me my vision, if ye can interpret dreams (p. 106)

Sale: O **nobles**, expound my vision unto me, if ye be able to interpret a vision

Gha: O **courtiers**, give me your opinion about my dream if you can interpret dreams (p. 328)

Nasr: O **notables**! Give me your opinion on my vision, if you can interpret visions (p. 603)

Sal: **Counselors**, tell me the interpretation of my dream if you can interpret dreams (p. 175)

در نمونه بالا، واژه «الملا» برای اشاره به طبقه خواص جامعه بکار رفته است. سه نفر از مترجمان، معادل همتای notables را برای اسم خاص مذکور بکار برده‌اند و سه مترجم دیگر، اسامی با بار معنایی ضمنی متفاوت را بکار برده‌اند. مانند courtiers به مفهوم درباریان و یا counsellors به معنای مشاوران.

۲۹- ﴿قَالُوا أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ وَمَا نَحْنُ بِتَأْوِيلِ الْأَحْلَامِ بِعَالَمِينَ﴾ (مریم/۴۴)

Ar: A **hotchpotch of nightmares!** they said. 'We know nothing of the interpretation of nightmares (p. 103)

Pick: They answered: **Jumbled dreams!** And we are not knowing in the interpretation of dreams (p. 106)

Sale: They answered, They are **confused dreams**, neither are we skilled in the interpretation of such kind of dreams (p. 178)

Gha: They said, '[These are] **confused nightmares** and we do not know the interpretation of nightmares (pp. 328-9)

Nasr: They said, "What **confused dreams!** And we are not experts in the interpretation of dreams (p. 603)

Sal: They replied, "These are **confusing dreams** and we cannot explain the interpretation of dreams (p. 175)

در نمونه بالا، «اضغاث احلام» در وصف خواب‌های پریشان بکار رفته است. هر شش مترجم، معادل‌های هم‌تا و مصطلح را برای این تعبیر بکار برده‌اند.

۳-۱- بحث درباره نتایج

پژوهش جاری، بر اسامی خاص سوره‌های مبارکه یوسف و مریم متمرکز بود. بسامد انواع مختلف اسامی خاص این دو سوره در جدول (۱) نشان داده شده است.

جدول ۱: بسامد اقسام مختلف اسامی خاص سوره‌های مبارکه یوسف و مریم	
بسامد	مقوله اسم خاص
۱۸	نام‌های خاص
۱۱	نام‌های جغرافیایی
۱	نام رویدادها

۲	نام اوقات و دوران‌ها
۲	آیین‌ها و مناسک
۱	نام کتب، قطعات موسیقی، تابلوهای نقاشی یا مجسمه‌ها
۱	حالات ذهنی
۱	ساختار اجتماعی
۳۷	مجموع

در پاسخ به پرسش نخست پژوهش، بررسی اقسام اسامی خاص سوره‌های مبارکه یوسف و مریم بر اساس دسته‌بندی والتین و همکاران (۱۹۹۶) گویای آن است که نام‌های خاص افراد و شخصیت‌های قرآنی، بیشترین بسامد را در میان اسامی خاص داشته است (۵۱٪) و پس از آن نام‌های جغرافیایی (۳۱٪)، نام اوقات و دوران‌ها (۵۷٪)، نام آیین‌ها و مناسک (۵۷٪) و نام کتب (۲۸٪) در جایگاه بعدی بسامد بوده‌اند.

این نتایج، هم‌راستا با گزارش حبیب‌اللهی و همکاران (۱۳۸۶) است که با تحلیل عناصر داستانی قصه حضرت یوسف (ع) نشان داده بودند. شخصیت‌پردازی، یکی از عناصر اثرگذار داستانی در این اثر بوده است که این شخصیت‌پردازی در تنوع اسامی خاص سوره یوسف مشهود است. بسامد بالای نام‌های مکان نیز، همسو با یافته‌های پروینی و زارع برمی (۱۳۹۱) است که تصاویر و واژگان مربوط به مکان‌ها در سوره یوسف را از عناصر و مؤلفه‌های اصلی قصه‌پردازی در قرآن دانسته بودند.

برخی زیرمقولات اسامی خاص، که در قرآن مشاهده شد، اما در دسته‌بندی اولیه پژوهش وجود نداشت، به دسته‌بندی افزوده شد که از آن جمله می‌توان به نام اوقات و دوران‌ها (مانند صبح یا غروب)، آیین‌ها و مناسک (مانند نماز و زکات)، حالات ذهنی (مانند اضطراب احلام) و ساختار اجتماعی (مانند املا به معنای طبقه خواص)، اشاره کرد. در این پژوهش همچنین، بسامد کاربرد روش‌های مختلف برگردان اسامی خاص بررسی شد. آمار توصیفی این بخش در جدول (۲) نشان داده شده است.

برگردان اسم‌های خاص سوره‌های مبارکه یوسف و مریم به انگلیسی ... _____ محبوبه نورا

جدول ۲: بسامد شیوه‌های برگردان مقولات مختلف اسامی خاص					
مقوله اسم خاص / روش ترجمه	کپی بدون توضیح	کپی با توضیح	ترانگاری	جایگزینی با اسم عام	جایگزینی با واژه هم‌تا
نام‌های خاص	۱۱	۰	۰	۸	۸۰
اسم‌های جغرافیایی	۰	۰	۰	۶	۵۶
نام کتب، قطعات موسیقی، تابلوهای نقاشی یا مجسمه‌ها	۴	۰	۰	۱	۰
نام رویدادها	۰	۰	۰	۰	۵
اسامی اوقات و دوران‌ها	۰	۰	۰	۰	۱۲
آیین‌ها و مناسک	۱	۰	۰	۰	۱۱
حالات ذهنی					۶
ساختار اجتماعی					۳
مجموع	۱۶	۰	۰	۱۵	۱۷۳

ادامه جدول ۲: بسامد شیوه‌های برگردان مقولات مختلف اسامی خاص					
مقوله اسم خاص / روش ترجمه	جایگزینی با اسم مشهور از زبان مبدأ	جایگزینی با اسم مشهورتر از زبان مقصد	جایگزینی با معنای ضمنی	جایگزینی با اسم با بار ضمنی متفاوت	حذف بدون توضیح

نام‌های خاص	۰	۰	۱	۸	۰
اسم‌های جغرافیایی	۰	۰	۴	۰	۰
نام کتب، قطعات موسیقی، تابلوهای نقاشی یا مجسمه‌ها	۰	۰	۰	۱	۰
نام رویدادها	۰	۰	۰	۱	۰
اسامی اوقات و دوران‌ها	۰	۰	۰	۰	۰
آیین‌ها و مناسک	۰	۰	۰	۰	۰
حالات ذهنی					
ساختار اجتماعی				۳	
مجموع	۰	۰	۵	۱۳	۰

در پاسخ به پرسش دوم پژوهش، همانطور که در جدول (۲) می‌بینیم، جایگزینی با واژه همتا (۷۸٪)، پرکاربردترین شیوه برگردان اسامی خاص بوده است و کپی بدون توضیح (۷٪)، جایگزینی با اسم عام (۷٪)، جایگزینی با اسم با بار ضمنی متفاوت (۴٪)، جایگزینی با معنای ضمنی (۲٪) از دیگر روش‌های مترجمان بوده‌اند. این نتایج مؤید یافته‌های صادقی شالی و اصغری (۱۴۰۱) است که راهبردهای برگردان اعلام قرآنی در شش ترجمه فارسی را واکاوی کردند و نشان دادند «انتقال (بدون تغییر یا با تغییری جزئی)» و «ترجمه» (معادل کپی در پژوهش فعلی)، از پربسامدترین انتخاب‌های مترجمان در برگردان اسامی خاص بوده‌اند. نتایج پژوهش جاری، همچنین هم‌راستا با نتایج طباطبایی لطفی (۱۳۹۶) است که راهکارهای معادل‌گزینی اسامی خاص قرآنی را در پنج ترجمه انگلیسی قرآن بررسی کرد و نشان داد

جایگزینی با یک معادل در زبان مقصد (به مفهوم کپی در پژوهش فعلی) یکی از پربسامدترین روش برگردان اسامی خاص بوده است.

بررسی روش غالب ترجمه مقولات مختلف اسم خاص، نشان می‌دهد که متداول‌ترین روش ترجمه نام‌های خاص یا نام شخصیت‌ها، استفاده از معادل هم‌تا یا مصطلح بوده است (۷۴٪ موارد) و روش‌های کپی بدون توضیح (۱۰٪ موارد)، جایگزینی با اسم عام (۷٪ موارد)، جایگزینی با اسم دارای بار ضمنی متفاوت (۷٪ موارد) و جایگزینی با معنای ضمنی (۹٪/۰ موارد) از دیگر روش‌های مورد استفاده مترجمان بوده است. نتایج این بخش مشابه گزارش میرزاسوزنی (۲۰۲۴) است. وی با بررسی شیوه برگردان اسامی خاص در شش ترجمه انگلیسی قرآن کریم را بر اساس الگوی چسترمن نشان داد که ترجمه قرضی (معادل کپی بدون توضیح در مدل پژوهش حاضر)، راهبردی پرکاربرد در بین همه مترجمان بوده است. احمد و علی (۲۰۲۰) هم، با بررسی روش برگردان نام‌های خاص قرآنی به انگلیسی، نشان داده بود که گرایش مترجمان به کاربرد معادل مصطلح اسامی خاص در زبان انگلیسی بوده است (مشابه روش کاربرد معادل هم‌تا در مدل پژوهش جاری).

مترجمان در برگردان نام‌های جغرافیایی نیز، از معادل هم‌تا و مصطلح، بیشترین بهره را برده‌اند (۸۴٪ موارد) و روش‌های جایگزینی با اسم عام (۹٪ موارد) و جایگزینی با معنای ضمنی (۶٪ موارد) از دیگر شیوه‌های مورد استفاده مترجمان بوده‌اند. این نتایج، متفاوت با یافته‌های معبود و محمود^[۲۳] (۲۰۱۷) است. این دو پژوهشگر، با بررسی راهبرد مترجمان در برگردان نام‌های جغرافیایی قرآن به انگلیسی نشان داده بودند، مترجمان به بیگانه‌سازی و ایجاد غرابت واژگانی در متن انگلیسی گرایش داشته‌اند. تفاوت نتایج این دو پژوهشگر با یافته‌های مطالعه جاری، احتمالاً به دلیل متفاوت بودن مترجمان انگلیسی در دو مطالعه بوده است. در مطالعه‌ای مشابه، اما در دنیای ادبیات، امینی^[۲۴] و همکاران (۲۰۲۲)، با بررسی راهبرد مترجمان در برگردان اسامی خاص جغرافیایی رمان «سفر به غرب»^[۲۵] به انگلیسی نشان داده بودند که کاربرد معادل هم‌تا و ترانگاری، پرکاربردترین روش‌های مورد استفاده توسط مترجمان بوده‌اند. نتایج مطالعه امینی و همکاران با یافته‌های پژوهش جاری همسو می‌باشد.

از سوی دیگر، مترجمان در برگردان نام کتب نیز، از روش کپی بدون توضیح، بیشترین استفاده را کرده‌اند (۸۰٪ موارد) و جایگزینی با اسم عام، انتخاب دیگر مترجمان بوده است (۲۰٪ موارد). با توجه به اینکه نام کتاب به کاررفته در نمونه پژوهش جاری، «القرآن» بوده است، مصطلح و آشنا بودن معادل انگلیسی این واژه دلیل گرایش بیشتر مترجمان به کاربرد واژه Quran بوده است. البته اختلافاتی نیز در آوانگاری این اسم مشاهده شده به طوریکه آربری و سیل، اغلب از املاي Koran در برگردان نام کتاب مسلمانان بهره گرفته‌اند.

در این پژوهش، همچنین روش‌های انتخابی مترجمان فارسی‌زبان و انگلیسی‌زبان در برگردان اسامی خاص مقایسه شده که نتایج این مقایسه در جدول (۳) نشان داده شده است.

جدول ۳: مقایسه روش مترجمان فارسی‌زبان و انگلیسی‌زبان در برگردان اسامی خاص		
روش ترجمه / مترجم	مترجمان انگلیسی‌زبان	مترجمان فارسی‌زبان
کپی بدون توضیح	۶	۵
جایگزینی با اسم عام	۷	۸
جایگزینی با واژه هم‌تا	۸۰	۸۴
جایگزینی با معنای ضمنی	۳	۱
جایگزینی با اسم با بار ضمنی متفاوت	۶	۴

در پاسخ به پرسش سوم پژوهش، همانطور که در جدول ۳ می‌بینیم، هر دو گروه مترجمان از معادل‌های هم‌تا و مصطلح بیشترین بهره را برده‌اند (مترجمان انگلیسی‌زبان در ۷۸٪ موارد و مترجمان فارسی‌زبان در ۸۲٪ موارد). مقایسه بسامد روش‌های مختلف ترجمه مترجمان دو گروه، نشان می‌دهد که هر دو آنان به میزان تقریباً یکسانی از شیوه‌های مختلف برای برگردان اسامی خاص بهره گرفته‌اند. استفاده بیشتر مترجمان انگلیسی‌زبان از شیوه کپی بدون توضیح را هم می‌توان به گرایش جورج سیل به ترانگاری مربوط دانست که گرایش غالب دیگر مترجمان انگلیسی‌زبان نبوده است. گانایی^[۲۶] (۲۰۲۴) در تحلیل رویکرد ترجمه انگلیسی جورج سیل می‌گوید که راهبرد عمده وی ایجاد غرابت

زبانی در ترجمه و همسو با فعالیت‌های شرق‌شناسان غربی بوده است. گرایش جورج سیل به کپی بدون توضیح در برگردان اسامی خاص را نیز می‌توان همسو با این راهبرد غرابت‌سازی^[۲۷] زبانی ارزیابی کرد.

به نظر می‌رسد گرایش برخی مترجمان به کاربرد معادل‌های متفاوت برای اسامی خاص به سبک و عادت‌واره ذهنی آنان مربوط است و بر اساس پیشینه زبانی یا دینی آنان قابل توضیح نیست. برای نمونه، پیکتال، در برگردان نام خاص «قرآن» از معادل عام Lecture (به مفهوم سخن یا سخنرانی) و در برگردان نام خاص «شیطان» از لفظ devil بهره گرفته است که مفهوم ضمنی متفاوتی از واژه عربی دارد. در الهیات مسیحی، devil به همه فرشته‌های سقوط کرده، اطلاق می‌شود در حالیکه Satan به یک موجودیت خاص اشاره دارد (دانیل‌گتون^[۲۸]، ۲۰۱۸). در پژوهشی اخیر، کروانتو و همکاران^[۲۹] (۲۰۲۵)، با تحلیل سبک ترجمه پیکتال از قرآن نتیجه گرفتند که وی به دنبال خلق زبانی آشنا برای خوانندگان انگلیسی‌زبان بوده و تجربه قرآن را به تجربه‌ای مشابه خوانش متون مقدس مسیحی بدل کرده است. به نظر می‌رسد، استفاده وی از معادل‌های عام برای برگردان اسامی خاص قرآن نیز، هم‌راستا با همان رویکردی باشد که کروانتو و همکاران ذکر کرده‌اند.

با وجود یکسانی راهبرد مترجمان فارسی‌زبان و انگلیسی‌زبان، مترجمان پژوهش جاری، در برگردان برخی اسامی خاص با یکدیگر تفاوت نظر عمده داشتند. یکی از این نام‌ها، نام جلاله «الله» است. قرائی و پیکتال، از معادل مصطلح Allah بهره گرفته‌اند و دیگر مترجمان معادل God را بکار برده‌اند. این انتخاب متفاوت، گویای اختلاف نظر مترجمان قرآن درباره ظرایف صوری و معنایی واژه «الله» است. در حالیکه پژوهشگرانی همچون الترکی^[۳۰] (۲۰۲۱)، بر لزوم کاربرد معادل Allah برای نام خداوند تأکید دارند، السالم و همکاران^[۳۱] (۲۰۲۵)، معتقدند معادل Allah نمی‌تواند ظرایف معنایی نام خداوند را به خواننده ترجمه انتقال دهد.

۴- نتیجه‌گیری

در پژوهش حاضر، شیوه برگردان اسامی خاص سوره‌های یوسف و مریم در شش ترجمه انگلیسی این دو سوره توصیف و تحلیل شد.

۱- در پاسخ به پرسش نخست پژوهش، نتایج نشان داد که نام‌های خاص و اسم‌های جغرافیایی، بالاترین بسامد را میان زیرمقولات اسم خاص در دو سوره مذکور داشته‌اند.

۲- در پاسخ به پرسش دوم پژوهش، نتایج گویای آن بود که مترجمان قرآن، در برگردان اسامی خاص دو سوره بررسی‌شده، از معادل هم‌تا و کپی بدون توضیح، بیشترین بهره را برده‌اند و بسامد بالای کاربرد این دو شیوه در برگردان مقولات مختلف اسم خاص نیز مشهود است.

۳- در ارتباط با پرسش سوم پژوهش نیز، نتایج موید آن بود که تفاوت محسوسی میان بسامد انتخاب‌های مترجمان فارسی‌زبان و انگلیسی‌زبان مشاهده نشد و به نظر می‌رسد پیشینه زبانی مترجمان تأثیر محسوسی بر انتخاب‌های آنان نداشته و رویکرد شش مترجم متأثر از هنجار حاکم بر ترجمه قرآن به انگلیسی و یا عادت‌واره ذهنی و سبک زبانی فردی آنان بوده است.

یافته‌های این پژوهش، دستاوردهای مهمی برای مترجمان متون دینی و مدرسان دروس ترجمه متون اسلامی دارد و آنان را با هنجار غالب در برگردان اسامی خاص متون دینی آشنا می‌سازد و نشان می‌دهد کاربرد تعابیر و معادل‌های مصطلح انگلیسی، رویکرد بیشتر مترجمان قرآن به انگلیسی است. این انتخاب به ویژه در برگردان نام‌های خاص و اسم‌های جغرافیایی بسیار بارز بوده است. گرایش مترجمان به استفاده از معادل هم‌تا در برگردان اسامی اوقات و زمان‌ها، آیین‌ها و مناسک و حالات ذهنی نیز، گرایشی غالب بوده است. این گرایش نشان می‌دهد که به رغم حساسیت متن اصلی قرآن و مبدأمحوری ترجمه متون دینی، درک مفاهیم قرآن از سوی مخاطبان همچنان اولویت اصلی شش مترجم قرآن بوده است.

نتایج این مطالعه، همچنین عوامل مؤثر بر انتخاب‌های مترجمان، همچون الگوهای رفتاری پذیرفته‌شده، عادت‌واره مترجمان و سبک فردی آنان را برای علاقه‌مندان آشکار می‌کند. بررسی شش ترجمه نشان داد که گرایش و سبک فردی مترجمان در انتخاب‌های آنان اثرگذار است؛ چنانکه جورج سیل و پیکتال، گرایش بیشتری به کاربرد شکل تلفظی واژگان عربی در انگلیسی داشته‌اند که این گرایش زبانی بازتابی از سلیقه همه مترجمان نیست. افزون بر این، شکاف در عملکرد مترجمان در زمینه برگردان برخی اقلام اسم خاص همچون لفظ جلاله خداوند حاکی از حساس بودن ترجمه این دسته از اسامی خاص است که باید مطمح نظر مترجمان و پژوهشگران ترجمه باشد.

پژوهش حاضر نیز، مانند هر مطالعه دیگر با محدودیت‌هایی مواجه بوده که عمدتاً ناشی از حدود و قلمرو مطالعه بوده است. این پژوهش بر اسم‌های خاص دو سوره داستانی قرآن متمرکز بوده است. اگرچه این انتخاب هدفمند بوده، اما بسط پیکره زبانی پژوهش به دیگر سوره‌های داستانی قرآن به تعمیم نتایج کمک خواهد کرد. افزون بر این، مطالعه جاری، بر شش ترجمه انگلیسی از مترجمان ایرانی و غربی متمرکز بوده است. تکرار مطالعه بر روی دیگر ترجمه‌های انگلیسی و غیرانگلیسی، موجب تعمیم‌پذیری بیشتر نتایج خواهد شد. افزون بر این، دسته‌بندی اسامی خاص در این پژوهش، برخی مقولات اسامی خاص قرآنی را در بر نداشت و پژوهشگر با افزودن تعدادی زیرمقوله جدید کوشید این کاستی را جبران کند. تلفیق دسته‌بندی‌های مختلف اسامی خاص در پژوهش‌های آتی می‌تواند چارچوب مؤثرتری برای تحلیل ترجمه اسامی خاص ارائه دهد.

۵- پی‌نوشت‌ها

- 1- Newmark
- 2- Edelman
- 3- Horri
- 4- Arberry
- 5- Sale
- 6- Pickthal
- 7- Nasr

- 8- Qarai
- 9- Salami
- 10- Valentine et al
- 11- Van Coillie
- 12- reproduction
- 13- Transcription
- 14- exonym
- 15- substitution
- 16- Klassen
- 17- Langendonck
- 18- Capone
- 19- Mignot & Phillipe
- 20- Kljajevic & Erramuzpe
- 21- Semenza & Zettin
- 22- Van Langendonck
- 23- Maboud and Mahmoud
- 24- Amini et al
- 25- Journey to the West
- 26- Ganaie
- 27- Foreignization
- 28- Dunnington
- 29- Kerwanto et al
- 30- Alturki
- 31- Al-Salem et al

۶- منابع

*قرآن کریم

- ۱- آیت‌اللهی، سیدحبیب‌الله؛ خبری، محمدعلی؛ طاووسی، محمود؛ لزگی، سیدحبیب، «تحلیل عناصر داستانی قصه حضرت یوسف (ع) در قرآن کریم»، پژوهش‌های زبان و ادبیات فارسی، سال پنجم، شماره ۱، از صفحه ۱-۲۰، (۱۳۸۶ش).
- ۲- پروینی، خلیل؛ زارع برمی، مرتضی، «مکان، زمان، رویا و شخصیت در سوره یوسف (ع)»، پژوهش‌های میان‌رشته‌ای قرآن کریم، سال سوم، شماره ۱، از صفحه ۷۱-۸۳، (۱۳۹۱ش).

۳- تاج‌آبادی، فرزانه، «واکاوی چالش‌های برابری اسماء الحسنی در ترجمه‌های فارسی قرآن کریم»، *مطالعات ترجمه قرآن و حدیث*، شماره ۱۱، از صفحه ۱-۳۵، (۱۳۹۸ش).

۴- حرّی، ابوالفضل، «سخت‌ترجمه‌پذیری اسماء الحسنی با تکیه بر الگوهای رایج در ترجمه انگلیسی اسامی خاص»، *مطالعات ترجمه قرآن و حدیث*، شماره ۱۱، از صفحه ۱-۳۵، (۱۳۹۸ش).

۵- صادقی شالی، حسین؛ اصغری، جواد، «بررسی راهبردهای شش ترجمه فارسی در برگردان اعلام قرآنی (مطالعه موردی: سوره بقره)»، *مطالعات ترجمه قرآن و حدیث*، شماره ۱۷، از صفحه ۸۷-۱۱۲، (۱۴۰۱ش).

۶- طباطبایی لطفی، سیدعبدالمجید، «مطالعه توصیفی راهکارهای معادل‌گزینی برای اسامی خاص قرآنی در پنج ترجمه انگلیسی»، *مطالعات قرآنی و فرهنگ اسلامی*، شماره ۱، از صفحه ۹۹-۱۱۷، (۱۳۹۶ش).

۷- کاظم‌زاده، فاطمه؛ رستمی، فروزان، «بررسی شیوه‌های به‌کارگیری تک‌گویی درونی در داستان‌های قرآن»، *پژوهش‌نامه معارف قرآنی*، شماره ۴۰، از صفحه ۵۰-۶۹، (۱۳۹۹ش).

۸- مبارکی، محسن؛ بقایی، هادی، «بررسی دو ترجمه آبربی و یوسف‌علی از قرآن کریم بر اساس نظریه تعادل واژگانی بیکر»، *تحقیقات علوم قرآن و حدیث*، شماره ۲۲، از صفحه ۱۳۷-۱۵۷، (۱۳۹۳ش).

9- Ahmed, T. M., & Ali, A. H. *Translating Proper Nouns in the Holy Quran into English: An Analytical Study*. Ahwaz Journal of Linguistic Studies, 1(4), 2717-2643,

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

- (2020). <http://ajls.ir/en/archive-en/volume-1-4en/translating-proper-nouns-in-the-holy-quran-into-english-an-analytical-study>.
- 10- Al-Salem, M. N. Altakhaine, A. R. Alghazo, S., & Rayyan, M. On the translation of attributes of Allah in the Holy Quran: A comparative study. *Forum for Linguistic Studies*, 7, 232-243, (2025). 10.30564/fls.v7i1.7393.
- 11- Alturki, M. M. *hhe rransawoa of oo d's Nasss nn hle uu ran: A iiiiii i eeee Study*. PhD Dissertation, University of Leeds, (2021).
- 12- Amini, M. Rue, G. S. Yi, L. T., & Ravindran, L. Strategies in Translation of Geographical Names in the Novel Journey to the West. *Journal of Language, Communication, and Humanities*, 5(2), 43-62, (2022).
- 13- Arberry, A. G. *The Holy Koran: An Introduction with Selections*. Routledge, (2007).
- 14- Capone, A. *Proper Names, Quasi Proper Names, De se Thoughts, and Communication*. Springer, (2025).
- 15- Dunnington, K. The Problem with the Satan Hypothesis: Natural Evil and Fallen Angel Theodicies. *Sophia*, 57(2), 1-10, (2018).
- 16- Edelman, L. J. What's in a Name? Classification of Proper Names by Language. In E. Shahomy & D. Gorter (Eds.), **Linguistic Landscape.: Expanding the Scenery. Routledge.** Ganaie, A. (2024). George Sale and his Translation of the Qur'an: A Study. *Karachi Islamicus*, 4, 4-18, (2008). 10.58575/ki.v4i1.56.
- 17- Horri, A. Translating Proper Names through Foreignizing/Domesticating Strategies: The Case Studies of To the Lighthouse and the Waves. *Journal of Foreign Language Teaching and Translation Studies*, 7(2), 1-32, (2022).
- 18- Kerwanto, H. A. Lukman, R., & Ntshangase, X. N. Marmaduke Pickthall and the Translation of the Qur'an: A Study of the Literal Approach and Its Relevance in the Western Context. *QiST: Journal of Quran and Tafseer Studies*, 4(2), 455-472, (2025).
- 19- Kljajevic V, & Erramuzpe A. Proper name retrieval and structural integrity of cerebral cortex in midlife: A cross-sectional study. *Brain Cogn*, 120, 26–33, (2018). 10.1016/j.bandc.2017.11.003
- 20- Klassen, K. Proper name theory and implications for second language reading. *Language Teaching*, 55(2), 149–155, (2022). Doi: 10.1017/S026144482100015X
- 21- Langendonck, W. V. *Theory and Typology of Proper Names*. Walter de Gruyter, (2007).
- 22- Maboud, O. A., & Mahmoud, T. Strategies of Translating Toponyms in the Glorious Qur'an. *Hermes*, 6(1), 145-178, (2017).
- 23- Mignot, E., & Phillipe, M. Introduction: Proper names and the lexicon – an exposition. *Lexis*, 20, 1-18, (2022).
- 24- Mirza Suzani, S. An Analysis of Six English Translations of Quranic Proper Nouns in Light of Chesterman's Translation Strategies. *International Journal of Textual and Translation Analysis in Islamic Studies*, 2(2), 188-202, (2024). Doi: 10.22081/ttais.2025.70501.1046
- 25- Mohammad Beigi, S. Rashidi, N., & Zolfaghari, F. Developing a Framework for the Analysis and Evaluation of Quran Translations, *Language Art*, 7(3), 31-54, (2024).

- 26- Nasr, S. H. *The Study Quran: A New Translation and Commentary*. New York: HarperOne, (2015).
- 27- Newmark, P. *A Textbook of Translation*. London: Prentice Hall, (1988).
- 28- Pickthal, M. M. *The Holy Quran*. Timeless-Texts, (2024).
- 29- Qaraei, A. Q. *The Quran with a Phrase-by-Phrase English Translation*. ICAS Press, (2005).
- 30- Salami, A. *The Magnificent Quran*. Leilah Publications, (2016).
- 31- Sale, G. *The Koran*. CreateSpace Independent Publishing Platform, (2014).
- 32- Semenza C, & Zettin M Generating Proper Names - a Case of Selective Inability. *Cognitive Neuropsychology*, 5(6), 711-721, (1988). <https://doi.org/Doi10.1080/02643298808253279>
- 33- Van Coillie, J. Character Names in Translation: A Functional Approach. In J. Van Coillie, & W. P Verschueren (Eds.), *Children's literature in translation: Challenges and strategies* (pp. 123-139). Manchester & Kinderhook: St. Jerome Publishing, (2006).
- 34- Valentine, T., Brennen, T., & Bredart, S. *The Cognitive Psychology of Proper Names*. London & New York: Routledge, (1996).

